

ארגון משפחות נרצחים ונרצחות ע"ר 580482750

18.7.16

לכבוד
ח"כ ניסן סלומינסקי
יו"ר ועדת חוקה חוק ומשפט

נכבדי,

הנדון: עמדה לדיון בהצעת חוק העונשין (תיקון מס' 124) (עבירות המתה), התשע"ו-2015

בהמשך לעמדתנו שהוגשה לקראת הדיון שהתקיים ב-12.7.16 אנו מתכבדים להגיש עמדה לגבי החלקים העיקריים של הצעת החוק.

אנו מברכים על תחילת הדיונים ברפורמה כה חיונית ומצפים לעבודה אינטנסיבית להשלמת חקיקתה.

אמנם קיימת הסכמה בצורך ביצירת מדרג חדש של עבירות המתה על מנת לשקף מציאות חברתית משתנה, אנו רואים חשיבות בהבאת דוגמאות בולטות של עבירות המתה שבהעדר רפורמה נפלו לקטגוריה של הריגה תוך גרימת תחושת אי צדק משווע למשפחות של קורבנות אותם מעשים נתעבים ולציבור הרחב. להלן הציטוט מנייר העמדה הראשון של ארגון משפחות נרצחים ונרצחות שהוגש לצוות לבחינת יסודות עבירות המתה בראשות פרופ' מרדכי קרמניצר ב-9.12.07 תוך הוספת פרטים מעודכנים.

החל משנות התשעים התפשט בארץ ביתר שאת זן חדש של רוצחים, הנראים כשכנים טובים של כל אחד מאתנו. החברה מנסה לגלות מניע בכל מעשה רצח כדי להרגיע את עצמה, כדי לחשוב שזה קורה מסיבה כלשהי ושזה לא יקרה ללא סיבה. היותם של הרוצחים האלה אנשים נורמטיביים לפני הרצח הופכת את התופעה למסוכנת יותר לחברה. הם בלתי צפויים והחלטה לרצוח מתקבלת בפרק זמן קצר, אך הכוונה קיימת באופן מובהק ומעשיהם הם רצח ולא הריגה. לכן אי אפשר להמשיך להשתמש בהגדרות הקלאסיות של כוונה תחילה והכנה לרצח לאור ריבוי מעשי רצח ספונטאניים.

ב-9.3.1998 נרצחה רויטל אמזלג בידי בעלה, שמעון אמזלג. בני הזוג היו בהליכי גירושין. רויטל עם בתה הקטנה עברה להתגורר אצל הוריה. רויטל רק חזרה הביתה ולא נעלה את דלת הכניסה, הרוצח פרץ לדירה ודקר את רויטל דקירה אחת בלב. תחילה הפרקליטות הגישה כתב האישום ברצח. השופטים החליטו להרשיע אותו בהריגה בלבד ודנו אותו ל-20 שנות מאסר (שופט אחד היה בדעת מעוט בעד הרשעתו ברצח). הנימוקים היו: אורך הסכין, העובדה שזה היה אולר. הפרקליטות ופרקליטת המדינה דאז עדנה ארבל הרגישו שגזר הדין אינו ראוי והגישו ערעור לבית המשפט העליון. הערעור נדחה יחד עם ערעורו של הרוצח. אולם השופטים של בית המשפט העליון, א' ברק, י' טירקל, א' א' לוי, כתבו: "עם פתיחת הדיון הבענו דעתנו כי יתכן ואילו ישבנו בערכאה הראשונית היינו מצטרפים לדעת המיעוט. כערכאת ערעור קשה לנו, בנסיבות המיוחדות של המקרה, להתערב

ארגון משפחות נרצחים ונרצחות ע"ר 580482750

במסקנה של שופטי הרוב. אכן, כפשע היה בין המערער לבין הרשעתו ברצח, אך כערכאת ערעור ידינו כבולות. . המערער היה נתון בסכסוך עם אשתו. ביום הטרגי, הוא נכנס לבית אמה של רעייתו – שם היא שהתה – ולנגד עיני אמה של רעייתו הוא דקר את אשתו דקירת סכין אחת בליבה, שגרמה למותה. אמת, למערער אין עבר פלילי; אמת, המערער דקר את המנוחה אך דקירה אחת. אין בכל אלה כדי להפחית מעונשו. עלינו לשרש את התופעה הקשה של בעלים, העושים עצמם קטיגורים, שופטים ותליינים בעת ובעונה אחת" (ע"פ 1887/00, ע"פ 1896/00)

רוצח, שהתעלל באשתו לפני רציחתה, שהפך את בתו הקטנה ליתומה, זכה להקלה ניכרת לעומת העונש האמיתי שהיה מגיע לו – מאסר עולם. כיום הוא אדם חופשי, השתחרר ממאסר בניכוי שליש.

נביא דוגמאות של מעשי רצח שמכונים בעתונות "רצח סתם". דעתם של השופטים לא היתה נוחה נוכח העדר אפשרות להרשיע את הנאשמים ברצח. הם ציינו בעצמם שמעשים אלה הם כפסע מרצח. הראשון מסוגו היה הרצח של גיל מיצ'ל ביפו בשנת 1999 בעקבות בקשתו לא לשרוט את מכוניתו. נדמה היה שהוא ישמש תמרור אזהרה ומעשה לא יחזור על עצמו. אך הרוצח הורשע בהריגה בלבד ונשפט ל-20 שנות מאסר. השופטים בבית המשפט העליון, י' טירקל, א' ריבלין, מ' נאור, דחו את ערעורו של הרוצח וקבעו: "אכן, העונש שנגזר על המערער הוא העונש המרבי הקבוע לעבירה בחוק. אולם, יש לזכור, כי במדרג המעשים הגורמים למותו של אדם, עומד מעשהו של המערער, כפי שתואר בראש הדברים, בדרגה החמורה ביותר, זו המתקרבת לרצח, כי מעשהו הוא בין המעשים החמורים ביותר היכולים לגרום למותו של אדם, ורק כפסע היה בינו לבין הרשעתו ברצח" (ע"פ 1456/01)

לא עברה שנה והיה הרצח של אלון מיכאלי בשנת 2000 בחוף הים בגלל ויכוח על כסא נוח. לאותה קטגוריה נופלים הרצח של אבינועם שושן ב-2003 בחוף הים בחיפה ושל צחי יעקב ב-2005 בקניון בבת ים. בכל מקרי הרצח הללו הרוצחים הורשעו בהריגה בלבד ונידונו לתקופות מאסר פחותות ממאסר עולם. ניתן להביא דוגמאות נוספות. אי צדק בכל המקרים הללו זועק לשמיים. לשופטים עצמם היתה תחושה שנחסמת מהם אפשרות להטיל עונש ראוי. בהכרעת הדין של משפט הרצח של אבינועם שושן (ת"פ 208/03) נכתב ע"י השופט י' דר "העבירה שביצע ברק [צרפתי] קרובה כחוט השערה לרצח. . . מי שיוצא מביתו ובכליו מונח סכין מתקפל, יעשה שימוש בסכין כשימצא עצמו בסכסוך, שברגיל – אינו מצדיק שימוש בנשק. כך קרה בעניננו וכאמור – הספק הקל בכוונה הוא ההופך, ובקושי, את הרצח להריגה". הרוצח ברק צרפתי שוחרר ממאסר בניכוי שליש.

גם בפרשת הרצח של צחי יעקב השופטים כתבו כי מדובר במעשה הריגה העומד ברף העליון של קטילת חיים שאיננה רצח "אך קרובה במהותה לרצח". פרקליטות מחוז תל אביב החליטה להמיר את אשמת הרצח בתיק להריגה. זאת, משום שמדובר בדקירה בודדת ולכן יש קושי להוכיח את הכוונה הפלילית של הנאשם.

ארגון משפחות נרצחים ונרצחות ע"ר 580482750

בכך טמון החידוש המהותי של הצעת חוק העונשין (תיקון – עבירת רצח), התשע"ה–2015 של ח"כ סלומינסקי שהוגשה לראשונה בשנת 2007 ובה משמיטים את המילה "תחילה" אחרי הכוונה. בכל מקרי הרצח הנ"ל הכוונה התגבשה תוך זמן קצר, אך אין זה מפחית מחומרת המעשה ואין זה הופך את הרצח להריגה.

במשך 10 שנים שחלפו מהקמת הצוות בראשות פרופ' קרמניצר עשרות מקרים דומים הסתיימו בהרשעה בהריגה, לעתים במסגרת הסדרי טיעון, והתופעה הזאת יצרה בקרב משפחות של קורבנות הרצח ובזירה הציבורית תחושה קשה של זילות חיי אדם, העדר ענישה הולמת על קיפוח חיי אזרחי המדינה שומרי חוק.

השופטים עצמם המשיכו לקרוא להנהגת מדרג עבירות המתה שיאפשר גם בהעדר כוונה תחילה ותכנון ממושך להרשיע בעבירת רצח.

לאחר קבלת הערות ממספר גורמים לתזכיר חוק העונשין (עבירות המתה ורשלנות), התשע"ב-2012 התקיימו דיונים נוספים במסגרות שונות בהם שוב התלקח ויכוח אם לכלול יסוד נפשי של אדישות במסגרת עבירת הרצח.

אנו תומכים בהחלט בעמדת משרד המשפטים ובעמדת הרוב של הצוות בראשות פרופ' קרמניצר בהכללת יסוד נפשי של אדישות בעבירת הרצח. כל הדוגמאות שהובאו לעיל ממחישות היטב את הצורך בכך.

שאר ההערות יוגשו לקראת הדיונים בסעיפים הספציפיים של הצעת החוק.

בכבוד רב,

לרה צינמן, יו"ר ארגון משפחות נרצחים ונרצחות